

ГРАМАТЫКА СПАЛУЧАЛЬНАСЦІ, АБО АБ РАЗМЕЖАВАННІ НОРМЫ, ДАПУШЧАЛЬНАСЦІ І ПАМЫЛКІ Ё СІНТАГМАТЫЦЫ ЛЕКСЕМ

В статье рассматривается ряд проблем, связанных с дифференциацией синтаксических конструкций в нормативном аспекте, указывается на нечеткость границ между узуальными и незузуальными сочетаниями и на важность выявления семантических признаков, позволяющих не просто задавать правильные сочетания перечнем, а устанавливать правила комбинаторики лексем. Утверждается также, что при отсутствии формальных критериев размежевания стандартных и нестандартных (оказиональных) сочетаний, отражающих оригинальность речевого поведения носителей языка, необходимо проводить лингвистический анализ контекста с целью выявления фактов языковой игры в синтагматике.

Процінастаўленню нормы і ненормы ў мове прысвечана вялізная колькасць лінгвістычных работ, у якіх дадзеная праблема разглядаецца ў вучэбна-метадычным, лексікаграфічным, функцыянальна-стылістычным, псіхалінгвістычным і іншых аспектах. Даследчыкі сабралі мноства цікавых назіранняў адносна ненарматыўных фактаў у маўленні дзяцей, замежнікаў і ўвогуле тых, хто недасканала валодае мовай, адносна эстэтычных функцый нестандартных з'яў у мастацкім, публіцыстычным тэксце і г.д. Нягледзячы на гэта, пытанне аб характары ўзаемадзеяння нарматыўнага і ненарматыўнага ў мове ў цэлым, аб крытэрыях размежавання стандартных і нестандартных маўленчых адзінак у пэўных відах дыскурсу не страчвае сваёй актуальнасці.

Пры разглядзе спалучэнняў з нарматыўнага пункту погляду іх мэтазгодна кваліфікаваць паводле тэрнарнай апазіцыі «норма – дапушчальнасць – памылка» [1, с. 30]. У гэтым аспекце на першым этапе дыферэнцыяцыі сінтагматычных адзінак вылучаецца дыхатамія нарматыўнага – ненарматыўнага. На другім этапе нарматыўныя спалучэнні падзяляюцца на кадыфікаваныя – зафіксаваныя ў слоўніках і граматыках літаратурнай мовы (*паставіць каўнер, пісаць у газету, святочная раніца, кожныя пяць хвілін*) і ўзуальныя – тыя, якія склаліся і маюць шырокае распаўсюджанне ў маўленчай практыцы носьбітаў мовы (*сусветная навуціна, дзяржаўная кішэня, сінія каўнерыкі, скарыстацца злёным калідорам*). У лік ненарматыўных уваходзяць нестандартныя (аказіянальныя), але дапушчальныя спалучэнні, што дэманструюць свядомы адыход ад правільнай спалучальнасці і адлюстроўваюць арыгінальныя аўтарскія паводзіны (*блакітны вецер – М. Стральцоў, вадаспады залатога зерня – П. Панчанка, вецер пабуркваў нясмела – Я. Колас, маланка з громам звязвала канцы – Я. Янішчыц*), і маўленчыя памылкі, якія ўзнікаюць у выніку несвядомага парушэння спалучальнасці (**карыслівая рэч* замест *карысная рэч, *адкрыць вочы* замест *расплюшчыць вочы*). Пры гэтым выпадкі адступлення ад літаратурных норм адзначаюцца з пункту погляду іх матываванасці, ці, іншымі словамі, наяўнасці / адсутнасці ў іх прагматычнай арыентацыі. Такі падыход дазваляе адрозніваць неасэнсаванае парушэнне норм, якое назіраецца пры няведанні правіл сінтагматыкі слоў, і мэтанакіраванае наданне маўленню экспрэсіўнасці шляхам стварэння нетрывіяльных спалучэнняў.

Выяўленне неўзуальнага ў сінтагматыцы – нашмат складанейшая праблема, чым у лексіцы, паколькі законы сінтагматыкі, па словах Л. У. Шчэрбы, уключаюць «не толькі правілы сінтаксісу, але, што значна важней, правілы складання сэнсаў, якія [правілы. – В. Г.] даюць не суму сэнсаў, а новыя сэнсы, – правілы, на жаль, вучонымі да гэтага часу мала даследаваныя, хоць інтуітыўна выдатна вядомыя ўсім добрым стылістам» [2, с. 24].

Справа ў тым, што камбінаторны патэнцыял слова ўяўляе сабой зону, якая мае цэнтр і перыферыю. У сінтагматычным цэнтры лексемы размяшчаюцца абсалютна нарматыўныя, стылістычна «бездакорныя» і санкцыянаваныя ўзусам спалучэнні; яны, як правіла, складаюцца з кампанентаў, пазбаўленых семантычных супярэчнасцей [3, с. 81]. У той жа час у шэрагу выпадкаў цяжка канстатаваць ці адмаўляць сэнсавую «бездакорнасць» спалучэння, паколькі, па словах І. М. Багуслаўскага, нашы веды аб механізмах, якія кіруюць аб’яднаннем значэнняў асобных адзінак у больш буйныя семантычныя комплексы, яшчэ вельмі недастатковыя [4, с. 1]. Таму спалучэнні, «у большай ці меншай ступені сумніўныя з пункту погляду ўзусу» [3, с. 81], размяшчаюцца на перыферыі сінтагматычнага поля лексемы. Прычынай іх перыферыйнасці можа быць як неідэальная семантычная «стыкоўка» кампанентаў, так і наяўнасць узуальных пераваг несемантычнага характару, у т. л. суб’ектыўных (індывідуальных густаў і звычак носьбітаў мовы). Такім чынам, ступень прымальнасці перыферыйных спалучэнняў залежыць ад шэрага разнародных фактараў і характарызуецца нестабільнасцю ў дыяхраніі [3, с. 81]. Усё гэта абумоўлівае хісткасць мяжы паміж узуальнымі і неўзуальнымі спалучэннямі, якія ўтвараюць кантынуум, уступаюць у адносіны дыалектычнага адзінства.

Пры гэтым лексікаграфічныя крыніцы літаратурнай мовы ў цэлым і нават слоўнікі спалучальнасці, у прыватнасці, далёка не заўсёды могуць даць неабходную карыстальніку даведку, бо у іх прадстаўлена толькі вельмі абмежаваная (у параўнанні з патэнцыйна магчымай) колькасць спалучэнняў – найбольш тыповых для загалоўнага слова. У астатніх жа выпадках пры аднясенні спалучэння да ўзуальнага / неўзуальнага моўныя носьбіты павінны арыентавацца на ўласную моўную інтуіцыю, пра якую пісаў Л. У. Шчэрба.

Між тым, калі б сінтагматычныя магчымасці лексемы заўсёды былі б выпадковымі, канвенцыянальна зададзенымі, гэта цалкам апраўдвала б пашыраны ў слоўніках спосаб падачы спалучэнняў лексічнымі спісамі. Аднак вельмі часта спалучальнасць слова абумоўлена наяўнасцю ў яго пэўнага сэнсавага кампанента, які можа з’яўляцца часткай семантычнай структуры лексемы, а можа і задавацца кантэкстуальна. У апошнім выпадку пералік усіх дапушчальных з дадзеным словам спалучэнняў у прынцыпе немагчымы.

Сказанае дае падставы меркаваць, што альтэрнатыўным «спісачнаму» метаду лексікаграфавання спалучэнняў з’яўляецца выяўленне **граматыкі спалучальнасці** канкрэтнага слова. Гэта дазваляе навучыць карыстальніка слоўніка правілам аб’яднання пэўнай лексемы з іншымі, а не арыентуе на запамінанне спісаў спалучэнняў з ёй – спісаў, якія, па сутнасці, можна

пашыраць бязмежна. Напрыклад, прыслоўе *самастойна* здольна прымыкаць да дзеясловаў з наступнай семантычнай прыметай – ‘намаганні, што прыкладаюцца суб’ектам для ажыццяўлення дзеяння, могуць пераразмяркоўвацца паміж суб’ектам дзеяння і якой-небудзь іншай асобай (асобамі)’, таму абсалютна нармальнымі з’яўляюцца спалучэнні *самастойна выконваць (заданне), пераносіць (мэблю), прыгатаваць (вячэру)* і непрымальнымі **самастойна хлусіць, пужацца, бачыць*. Відавочна, што для стварэння першых спалучэнняў і пазбягання другіх (у нейтральных, па-за межамі моўнай гульні, кантэкстах) носьбіту мовы не абавязкова ведаць лінгвістычна выведзеныя правілы сінтагматыкі, але яны важныя для навучання замежнікаў і штучнага інтэлекту. Больш за тое, для адэкватнай інтэрпрэтацыі экзатычных кантэкстаў тыпу *Дзіця самастойна ўбачыла на малюнку жывёлу* нават звычайным носьбітам мовы часам недастаткова моўнай інтуіцыі, а патрабуецца пэўная мовазнаўчая аргументацыя, якая пацвердзіць правільнасць / няправільнасць канструкцыі.

Рускія і замежныя навукоўцы актыўна распрацоўваюць фрагменты граматыкі спалучальнасці на матэрыяле пэўных катэгарыяльных класаў слоў (гл., напрыклад, [5, с. 135–147; 6; 7; 8; 9]), а ў лексікаграфічнай практыцы такі падыход ужо рэалізавалі стваральнікі аднамоўных і перакладных слоўнікаў «актыўнага тыпу», сярод якіх «Новый объяснительный словарь синонимов русского языка», «Новый большой англо-русский словарь» [10; 11] і інш. Такія слоўнікі разлічаны на «прыныповае пашырэнне моўнай інфармацыі, якую належыць уключаць у слоўнік», каб забяспечыць «моўную кампетэнцыю гаворачых (валоданне мовай) у поўным аб’ёме» [10, с. IX; 11, с. 7].

Асобнага разгляду патрабуе пытанне суадносін стандартных і нестандартных спалучэнняў у актах камунікацыі, разлічаных на моўную гульню, – у мастацкім, публіцыстычным, гутарковым маўленні. **С т а н д а р т н а я** (узуальная / тыповая) спалучальнасць, якая выступае вынікам рэалізацыі лексічнай валентнасці слова ці запаўнення сферы дзеяння лексемы, супадае з семантычнымі чаканнямі чытача / слухача, характарызуецца нейтральнасцю, немаркіраванасцю, узнаўляльнасцю і адназначнай семантыкай [12, с. 400]. Стандартныя адзінкі, па словах В. Р. Кастамарава, адыгрываюць ролю «касцяка», які забяспечвае надзейнасць і пераемнасць словаўжывання [12, с. 400]. У той жа час незвычайны падыход да выбару сістэмных лексічных адзінак вядзе да ўзнікнення нестандартных (неўзуальных / аказіянальных) спалучэнняў.

А к а з і я н а л ь н ы я маўленчыя адзінкі ў цэлым (гукаспалучэнне, значэнне, слова, словазлучэнне і іншыя сінтаксічныя спалучэнні слоў) не адпавядаюць агульнапрынятаму ўжыванню, характарызуюцца індывідуальным густам, абумоўлены спецыфічным кантэкстам ужывання [13, с. 284]. Яны адлюстроўваюць асацыятыўны і кагнітыўны ўзроўні моўнай асобы аўтара, замацоўваюць уяўленні аб з’явах аб’ектыўнай рэчаіснасці ў іх сувязях, адносінах, ацэнцы.

Разам з тым анамальнасць не адасоблена ад стандарту, а, наадварот, цесна звязана з ім, адчуваецца менавіта на яго фоне. Большасць аказіянальных сінтаксічных адзінак, якія вызначаны адступленнем ад лексіка-семантычных

норм спалучальнасці, ствараецца шляхам запаўнення сістэмных сінтаксічных мадэлей нестандартным лексічным матэрыялам, параўн.: *вялікая радасць і смутная радасць* (М. Лужанін); *трывалы трос і мудры трос* (А. Куляшоў); *надзвычай моцная туга і неабдымна сытая туга* (Р. Барадулін); *Сціх непрыемны скрып дзвярэй і Замоўкнуў жураўліны скрып калысак, / І калаўротаў гул чмяліны змоўк* (П. Панчанка). У выніку змяняюцца традыцыйныя сэнсавыя сувязі, зрушваюцца межы семантычных класаў і ажыццяўляецца перамеркаванне сем. Аднак пры асэнсаванні падобных спалучэнняў рэцыпіент спрабуе разгарнуць закладзеную ў іх метафару і зняць семантычныя супярэчнасці кампанентаў канструкцый. Узгадаем у сувязі з гэтым, што для кожнай сэнсавай анамаліі ў знакамітай фразе Н. Хомскага *Бескаляровыя зялёныя ідэі раз'юшана спяць* Р. Якабсон усё ж здолеў знайсці тлумачэнне тыпу *бескаляровы зялёны* – гэта *бледна-зялёны* (падрабязней гл. [14, с. 231–238]) і тым самым згладзіў рэзкія сэнсавыя кантрасты фразы, калі не надаўшы ёй стандартнасць, то наблізіўшы выказванне да больш звыклай вобразнасці.

У выпадках, калі спалучэнне адзначана парушэннем не толькі лексіка-семантычных, але і марфалага-сінтаксічных норм, кваліфікацыя тыпу зруху і дэшыфроўка аўтарскай канструкцыі становяцца магчымымі таксама пры ўстанаўленні карэляцыі з адпаведнай сістэмнай (узуальнай) адзінкай: *Ды бывае – неба гляне так падсінена!* (Н. Мацяш) – *падсіненае неба*; *Гады свае бароды / Бела, / Як старцы, / Сушаць на кіях* (Р. Барадулін) – *белыя бароды* і г. д. Так, канвенцыянальнае ўжыванне суіснуе з творчым, нетыповым суразмяшчэннем кампанентаў тэксту і адыгрывае важную ролю ў стварэнні і захаванні яго семантычнай звязнасці.

Паколькі паміж стандартнымі і нестандартнымі сінтагматычнымі адзінкамі ў індывідуальна-аўтарскім маўленні пралягае хісткая мяжа, даследчыкі вылучаюць шэраг крытэрыяў выяўлення нестандартных канструкцый: а) незафіксаванасць у слоўніках спалучальнасці як паказчык адсутнасці спалучэння ў агульнанацыянальнай мове, аднак, як было паказана вышэй, адпаведныя лексікаграфічныя крыніцы адрозніваюцца аб'ектыўнай непаўнатой; б) наданне тэксту ярка выражанай экспрэсіі (В. Р. Кастамараў вызначае «стандарт як антыэкспрэсію, а экспрэсію – як антыстандарт» [12, с. 400]); в) наяўнасць сем, якія ўзаемавыключаюць адна адну або кантрастуюць паміж сабой, у выніку чаго пераасэнсоўваюцца кампаненты спалучэння [15; 16] і інш.

Аднак распрацоўка дакладных метадаў вымярэння нетыповасці спалучэнняў, ступені іх аказіяльнанасці, ці, па словах М. Ю. Мухіна, «каэфіцыентаў крэатыўнасці», захоўвае сваю актуальнасць. Як адзначае мовазнавец, «лінгвістычную аргументацыю, якую можна прад'явіць у адносінах да кожнага нестандартнага кантэксту... цяжка прадставіць у строгай алгарытмізаванай форме, прыдатнай для суцэльнай апрацоўкі мноства кантэкстаў» [17, с. 106]. Невыпадкова ў шэрагу прац, прысвечаных нестандартным сінтагматычным адзінкам, адзначаецца непазбежны ўплыў суб'ектыўнага фактару пры выбары навукоўцам матэрыялу для аналізу (гл., напрыклад, [18, л. 171]), а значыць, адно і тое ж спалучэнне рознымі даследчыкамі можа кваліфікавацца неаднолькава.

Спрабуючы фармалізаваць пошук індывідуальнай лексіка-семантычнай спалучальнасці на базе корпуса мастацкіх тэкстаў, М. Ю. Мухін вызначае нетыповую спалучальнасць як «уласцівую канкрэтнаму аўтару сінтагматычную актыўнасць слова, наяўнасць у яго такога кола кантэкстных партнёраў, якое не мае аналагаў у іншым ідыястылі» [17, с. 113]. Напрыклад, пры аналізе намінацый маўлення ў творчасці М. Булгакава, У. Набокава, М. Шолахава і А. Платонава даследчык заўважае, што ў М. Шолахава сустракаецца арыгінальны набор суб'ектаў і адрасатаў маўлення (*казак, старуха, командир, хозяйка* і інш.), а для іншых аўтараў спалучальнасць дадзеных лексем з дзеясловамі маўлення з'яўляецца нетыповай. Або сінтагматычная адзінка «*вежліво + адпаведны дзеяслоў*» (напрыклад, *вежліво ответил*) адносна часта сустракаецца ў М. Булгакава і вельмі рэдка ў астатніх аўтараў.

Лёгка заўважыць, што пры такім разуменні нетыповасць становіцца вымяральной, а не проста разумеецца інтуітыўна, аднак яна не супадае з паняццем нестандартнасці. Іншымі словамі, многія нетыповыя спалучэнні, прыведзеныя навукоўцам, адпавядаюць норме і ўзусу, а вызначаюцца сярод іншых сваёй частотнасцю і знакавасцю ў пэўным ідыястылі.

З улікам сказанага адзначым, што пры фіксацыі нестандартнай сінтагматыкі даследчыку, безумоўна, варта звяртацца да розных лексікаграфічных крыніц (праверка на нарматыўнасць / ненарматыўнасць спалучэння) і звяртаць даныя са створанымі ўжо корпусамі тэкстаў (выяўленне ўзуальнасці / неўзуальнасці і прэцэдэнтнасці / непрацэдэнтнасці сінтаксічных адзінак). Але, на нашу думку, гэта не выключае неабходнасць падмацоўваць інтуітыўнае ўспрыманне кожнай нестандартнай канструкцыі яе кантэкстуальным аналізам. Гэта асабліва важна для вызначэння камбінаторных адзінак, якія толькі знешне нагадваюць узуальныя і ў якіх «завуаліраваны» эстэтычны эффект забяспечваецца тонкім абыгрываннем, скажам, шматзначных і аманімічных лексем: *На небе **Воз адкінуў дышаль** убок / і хмараў сініх болей не развозіць* (Л. Геніюш) – у кантэксце назіраецца зваротная метафарызацыя астранамічнай намінацыі.

Феномен моўнай анамаліі заўсёды прыцягваў і не перастае прыцягваць увагу лінгвістаў, паколькі «анамалія часта загадкавая і небяспечная», «яна... прымушае думаць (стварае думку) і дзейнічаць (стварае жыццё)» [19, с. 76]. Як намі было паказана, у дачыненні да сінтагматычных анамалій згаданыя іх характарыстыкі праяўляюцца, па-першае, у сэнсава-эстэтычнай шматпланавасці і прынцыповай інтэрпрэтацыйнай нявызначанасці ў параўнанні са звыклымі для носбітаў мовы адзінкамі, а па-другое, у адсутнасці ў лінгвістаў дакладна вызначаных механізмаў вылучэння ненарматыўных / нестандартных спалучэнняў на фоне нейтральных, што і стымулюе навуковую думку для разгадкі феномена.

Безумоўна, правесці выразную мяжу паміж узуальнымі і неўзуальнымі спалучэннямі даследчыкам перашкаджаюць хуткасць і непрадказальнасць моўнага развіцця. Тым не менш бачыцца прадуктыўным імкненне мовазнаўцаў да ўпарадкавання вялікай колькасці рэальных і патэнцыяльных моўных фактаў у граматыцы спалучальнасці, каб з дапамогай яе адэкватна інтэрпрэтаваць нават экзатычныя канструкцыі. Спробы аўтаматычна адмежаваць

стандартнае ад нестандартнага, можна меркаваць, менш удалыя, паколькі яны здольны выявіць найбольш частотныя, тыповыя для пэўнай моўнай асобы, але не ўнікальныя аўтарскія канструкцыі. Тонкая моўная гульня, закладзеная ў нестандартных спалучэннях, часам дэшыфруецца ў шырокім кантэксце, з прыцягненнем не толькі лінгвістычнай, але і разнапланавай культуралагічнай інфармацыі. Гэтыя веды ўваходзяць у кампетэнцыю даследчыка, а штучны інтэлект не валодае ўсёй іх паўнатай.

ЛІТАРАТУРА

1. *Влавацкая, М. В.* Теоретические основы комбинаторной лингвистики: лексикологический и лексикографический аспекты (на материале русского и английского языков) : автореф. дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.19 / М. В. Влавацкая; Новосиб. гос. техн. ун-т. – Кемерово, 2013. – 50 с.
2. *Щерба, Л. В.* Языковая система и речевая деятельность / Л. В. Щерба / АН СССР, Отд-ние лит. и яз., Комис. по истории филол. наук. – Л. : Наука, 1974. – 428 с.
3. *Добровольский, Д. О.* Факторы сочетаемости: семантика, прагматика, узус / Д. О. Добровольский // Рус. яз. в науч. освещении. – 2005. – № 10 (2). – С. 43–87.
4. *Богуславский, И. М.* Сфера действия лексических единиц: автореф. дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.19 / И. М. Богуславский; Ин-т языкознания РАН. – М., 1996. – 33 с.
5. *Филипенко, М. В.* Семантика наречий и адвербиальных выражений / М. В. Филипенко. – М. : Азбуковник, 2003. – 304 с.
6. *Филипенко, М. В.* Наречия в системе «Лексикограф» [Электронный ресурс] / М. В. Филипенко – Режим доступа : <http://www.dialog-21.ru/media/2508/filipenko.pdf>. – Дата доступа : 17.03.2018.
7. *Падучева, Е. В.* Семантический класс глаголов полного охвата: толкование и лексико-синтаксические свойства / Е. В. Падучева, Р. И. Розина // Вопросы языкознания. – 1993. – № 6. – С. 5–16.
8. *Кустова, Г. И.* Словарь как лексическая база данных / Г. И. Кустова, Е. В. Падучева // Вопросы языкознания. – 1994. – № 4. – С. 96–106.
9. *Красильщик, И. С.* Предметные имена в системе «Лексикограф» / И. С. Красильщик, Е. В. Рахилина // Научно-теоретическая информация, Сер. 2. – 1992. – № 9. – С. 24–31.
10. Новый объяснительный словарь синонимов русского языка / Ин-т рус. яз. РАН; под общ. рук. Ю. Д. Апресяна. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Яз. славян. культуры, 2003. – LXIX, 1488 с.
11. Новый большой англо-русский словарь: в 3 т.: ок. 250000 лекс. единиц / под общ. рук. Ю. Д. Апресяна, Э. М. Медниковой. – Т. 1. – 5-е изд., стереотип. – М. : Рус. яз., 2000. – 832 с.
12. Стилистический энциклопедический словарь русского языка / под ред. М. Н. Кожинной; редкол.: Е. А. Баженова, М. П. Котюрова, А. П. Сковородников. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Флинта : Наука, 2006. – 696 с.

13. Ахманова, О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – 2-ое изд., стереотип. – М. : Совет. энцикл., 1969. – 608 с.
14. Якобсон, Р. Избранные работы : пер. с англ., нем., фр. / Р. Якобсон; предисл. В. В. Иванова; сост. и общ. ред. В. А. Звегинцева. – М. : Прогресс, 1985. – 454 с.
15. Зуева, Н. Ю. Оказиональная лексическая сочетаемость в ее отношении к языку и речи (на материале произведений Л. Леонова) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01 / Н. Ю. Зуева; Казах. гос. ун-т. – Алма-Ата, 1990. – 20 с.
16. Степанова, С. Ю. Авторское использование экспрессивных средств языка и нестандартной сочетаемости : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 [Электронный ресурс] / С. Ю. Степанова; Моск. пед. гос. ун-т. – М., 1998. – 18 с. – Режим доступа : http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/34254/1/urgu1473_d.pdf. – Дата доступа : 20.03.2018.
17. Мухин, М. Ю. Нетипичная лексическая сочетаемость: формализация термина и анализ текста / М. Ю. Мухин // Урал. филол. вестн. Сер.: Язык. Система. Личность: лингвистика креатива. – 2015. – № 1. – С. 105–115.
18. Ружицкий, И. В. Языковая личность Ф. М. Достоевского: лексикографическое представление : дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.19 [Электронный ресурс] / И. В. Ружицкий. – М., 2015. – 647 л. – Режим доступа : http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/34254/1/urgu1473_d.pdf. – Дата доступа : 21.05.2018.
19. Арутюнова, Н. Д. Язык и мир человека / Н. Д. Арутюнова. – 2-е изд., испр. – М. : Яз. рус. культуры, 1999. – 896 с.

The article deals with a number of problems related to the differentiation of syntactic constructions in the normative aspect, points to the vagueness of the borderlines between the usual and unusual combinations and the importance of identifying semantic features that make it possible not only to specify the correct combinations by a list but to establish the rules of combinatorics of lexemes. It is also argued that in the absence of formal criteria for delimiting standard and non-standard (occasional) combinations reflecting the originality of the speech behavior of native speakers, it is necessary to conduct a linguistic analysis of the context in order to reveal the facts of the language game in syntagmatics.

Поступила в редакцию 14.09.18

Е. Б. Карневская, И. Н. Шпаковская

ВНУТРИФРАЗОВЫЕ ЗНАКИ ПРЕПИНАНИЯ ПРИ ОБЩЕНИИ В СОЦИАЛЬНОЙ СЕТИ ТВИТТЕР

Статья посвящена особенностям использования внутрифразовых знаков препинания в социальной сети Твиттер в английском, русском и белорусском языках. Сопоставляются данные по частотности употребления знаков препинания, анализируется соотносительность видов знаков препинания. Все твиттер-сообщения также рассматриваются с точки зрения соответствия правилам пунктуации в данных языках. Делается вывод о том, что